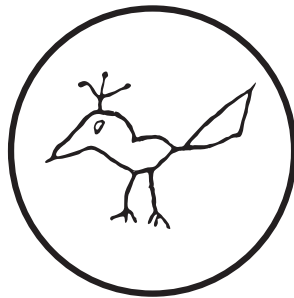

ABC

WORKSHOP - CAHIER

METROPOLIS

NOTES

METROPOLIS

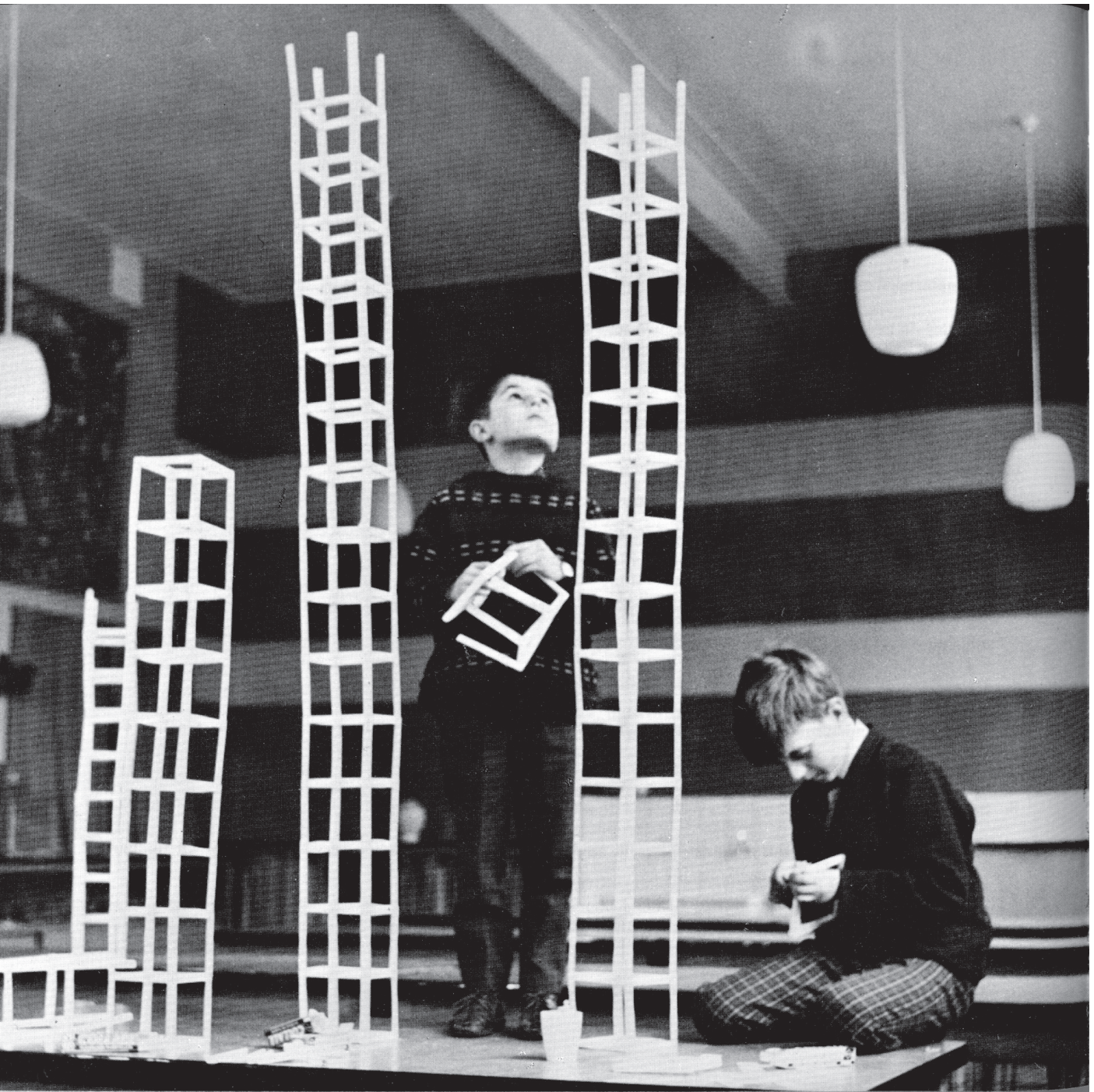

• Architectuur is overal rondom ons: ons huis, onze tuin, onze straat, onze school, onze klas,... Het huiselijk decor waarin iemand woont, vertelt iets over de bewoner. Wanneer kinderen hun droomhuis bouwen, dan vertellen ze over hun verlangens en toekomstdromen. In die zin is architectuur ook en vooral een vorm van communicatie, een dimensie in ons dagdagelijks leven. Voor de persoonlijke, sociale en culturele ontwikkeling van kinderen is het belangrijk om ook een 'architecturale' taal te leren ontwikkelen, zonder dat het al te gespecialiseerd hoeft te zijn. Het onderwijs kan bij dergelijke sensibilisering een stimulerende rol spelen. Daarom ontwikkelde ABC (ART BASICS for CHILDREN) een aantal werkinstrumenten voor architectuureducatie. Ze werden meerdere keren uitgetoetst in het basisonderwijs (kleuter- en lagere scholen). Ook normaalschoolstudenten participeerden in sterke mate aan dit (pilot)project.

• Twee types van 'module-boxen' kwamen op die manier tot stand: de **basisbox** (rond de acht basiselementen die een ruimte kunnen bepalen) en de **themabox** (de huidige deelt thema's van de themabox zijn droomhuizen, interieurs, stenen, tuinen/landschappen, spiralen en stadsontwikkeling). De boxen zijn voorzien van specifieke en geselecteerde materialen/boeken, bijhorende info-cahiers, en beelden-mappen. Om beter met de boxen te kunnen werken heeft ABC ook aangepast meubilair ontworpen. Het ombouwen van de klas werkt rustgevend en bevordert het leerproces. Kinderen en leerkrachten voelen en ontdekken het belang en de impact van architectuur ook op een fysiek niveau. (Meer info over de boxen en het meubilair vindt u in onze info-flyer of op de website: www.abc-web.be) ABC hoopt de drempel voor architectuur -educatie op deze manier te verlagen, opdat je -ongeacht de leeftijd- vooral kan leren vragen stellen over en visie ontwikkelen op de impact en reikwijdte van architectuur en vormgeving.

• Dit **cahier** is een mogelijke leidraad voor de workshop 'Metropolis'. Maar voel u vooral vrij om eigen keuzes te maken. Met de ABC-metropolis (materialen, info en activiteiten) kan je in de klas als apart instrument aan het werk, maar we suggereren sterk dit aanbod te combineren met het globale thema 'stadsontwikkeling' uit de themabox. In die themabox vindt u onder meer inspirerende boeken, een beeldenmap en twee sets poster-kaarten. Op die kaarten staat de evolutie afgebeeld van de denkbeeldige steden 'Tarma en Lebrecht', van de prehistorie tot vandaag.

Veel plezier!

1. EEN FILOSOFISCHE BENADERING

Wonen, steden, steden in bloei en steden in verval...
De uittocht van de bewoners die het platteland verkiezen. Steden die de verkeersstroom niet meer kunnen verwerken. Te druk, te veel lawaai,... maar ook veel mogelijkheden, ontmoeting, bolwerk van culturen,...

De discrepantie tussen overbevolkte stadsdelen en stadsdelen enkel in functie van de economie.

Een bundeling van functies: wonen, werken, ontspanning...leven.

Isolement tegenover samen-wonen.

Samen nadenken, praten over, plannen en construeren van een 'leefbare' stad. Van een ideale stad.

2. DE MATERIALEN

De ABC-metropolis-set: 9 witte kartons en 1 witte plakband waarmee je een plattegrond van 3 x 2 meter kan maken.

10 A4 bladen blauw en groen.

Een rivier stroomt door het hart van de toekomstige stad.

Een uitgebreide lijst van knutselmateriaal, materiaal om te hechten en constructiemateriaal. Hoe groter en gevarieerder het aanbod van materialen, hoe rijker de constructie kan worden.

Belangrijk is wel dat je bij de keuze en het gebruik van de materialen het esthetische van de ruwe materialen blijft behouden : natuur-kleuren,verven vermijden!
Op die manier wordt de maquette duidelijker en overzichtelijker, geeft meer de essentie aan, krijgt meer architecturale waarde.

De metropolis copy-map: voorgestructureerde ideeën en suggesties om met papier en karton gebouwen vorm te geven, voor kinderen die bang zijn om eigen constructies te maken.

De specifieke materialen voor dit thema kunnen aangevuld en ondersteund worden met materialen uit de mobiele bib.

3. DE ACTIVITEIT

Constructie-koppels of -teams realiseren hun ideale stad met papier, karton en ander kosteloos materiaal. Hun creatie is het resultaat van een groepsproces van reflecteren, communiceren, overleggen en productief denken.

Vele ingangen zijn mogelijk om over "de stad" te reflecteren en vanuit die reflectie aan de slag te gaan. Inhoudelijke verbanden worden aangereikt in de filosofische benadering, de ideeënlijst en de associaties. Alnaargelang eigen kennis en competentie van de leerkracht, maar evenzeer naargelang het ervaringsspoor dat door de kinderen wordt aangeboden, kunnen parcours van denken en doen gevolgd worden. Belangrijk is dat beide operaties –reflecteren en construeren, denken en doen-evenwichtig aan bod komen en in relatie staan met elkaar.

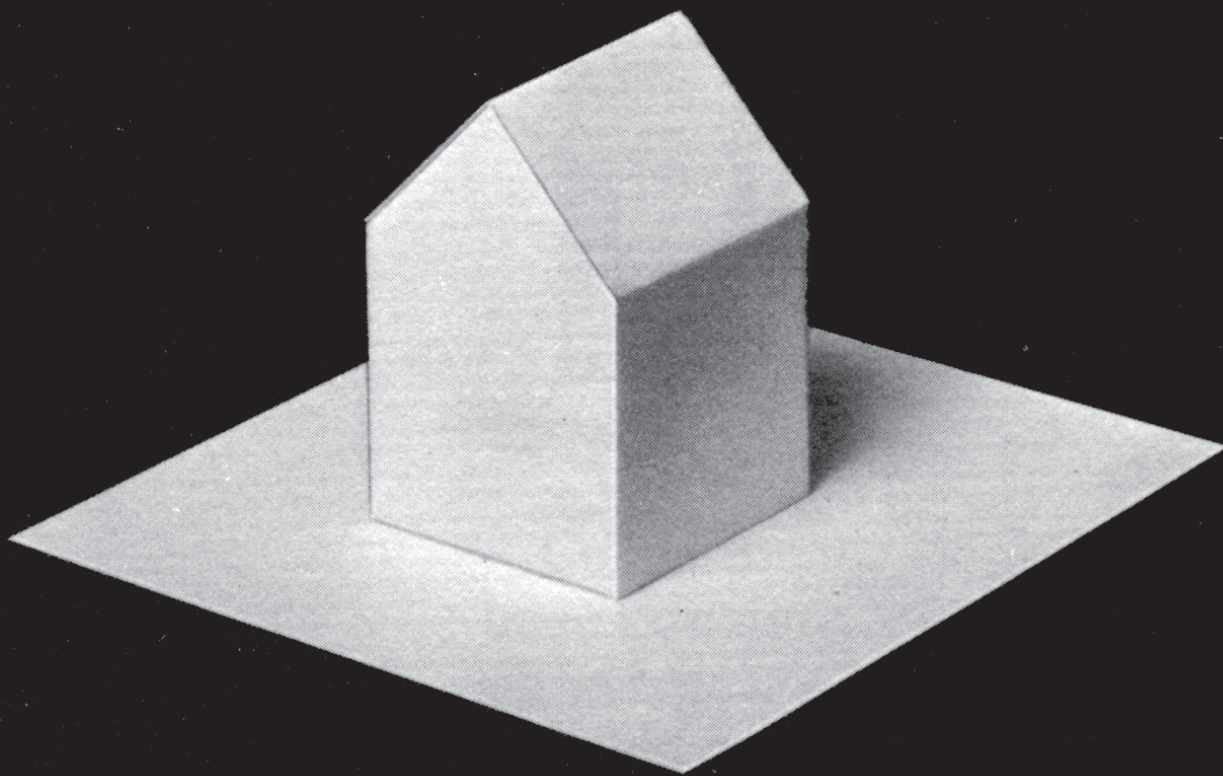
Wat de organisatie betreft, geven we de voorkeur aan een extra-leerkracht of ouder in de klas die de constructie-teams kunnen begeleiden bij het overlegproces, indien nodig kunnen helpen met extra-input via documentatie en impulsen.

4. LEERDOMEINEN: VAK- EN LEEFTIJDVERSCHRIJDEND

Werken met de themabox is geïntegreerd werken. Meerdere ontwikkelingsdomeinen, meerdere leer-gebieden komen aan bod.

Toch heeft elke activiteit een eigen accent, zodat bij de samenstelling van een weekschema of project naar evenwicht kan gestreefd worden.

Taalontwikkeling en communicatie krijgen in elke activiteit veel aandacht.

5. DOELEN VAN DE ACTIVITEIT

- Kinderen staan stil bij de invulling die de mens geeft aan de ruimte. Kinderen ontdekken en ervaren dat de omgeving, bebouwd en onbebouwd, het kader is voor alle menselijke activiteit.
- De kinderen kunnen denken over, leren gericht om zich heen kijken en beseffen dat elke ruimte hun stemming beïnvloedt, omgekeerd dat hun stemming de architectuur van straks zal beïnvloeden.
- Kinderen staan stil bij de hedendaagse problemen (verkeerschaos en drukte, weinig groen en speelruimte...) in de stad. Vanuit eigen ervaringen, kennis en groepsoverleg trachten ze oplossingen te bedenken.
- De kinderen denken kritisch bij ontwerp en creatie van hun ideale stad en trachten via analyse en synthese van verschillende wensen en verlangens, in overleg te komen tot een gezamenlijke constructie-project.
- Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor hun omgeving. Ze beseffen dat het zorgzaam omgaan met de ruimte, natuurlijke en gecreëerde, belangrijk is en de verbondenheid verhoogt.
- Kinderen ontwikkelen openheid voor, genieten van eigen realisaties en realisaties van anderen.
- Kinderen ontwikkelen fantasie om de werkelijkheid om te vormen in datgene wat ze zou kunnen of moeten zijn.

6. ASSOCIATIES

In deze rubriek krijg je verbanden aangereikt die het thema 'ontwikkeling van een stad-metropolis' uitdiepen, links leggen met andere thema's bv. droomhuizen, stenen/landschappen,..., met de component 'proportie, volume, vorm' in de basisbox. Welke vragen komen bij me op tijdens of na het werken met het thema 'metropolis'? Hoe kan ik verder werken? Welke verbanden leggen de kinderen?

7. NOTITIES – EVALUATIE – UITWISSELING

In het cahier vind je heel wat open ruimte om reacties van kinderen, eigen ideeën, opmerkingen, reflecties neer te schrijven.

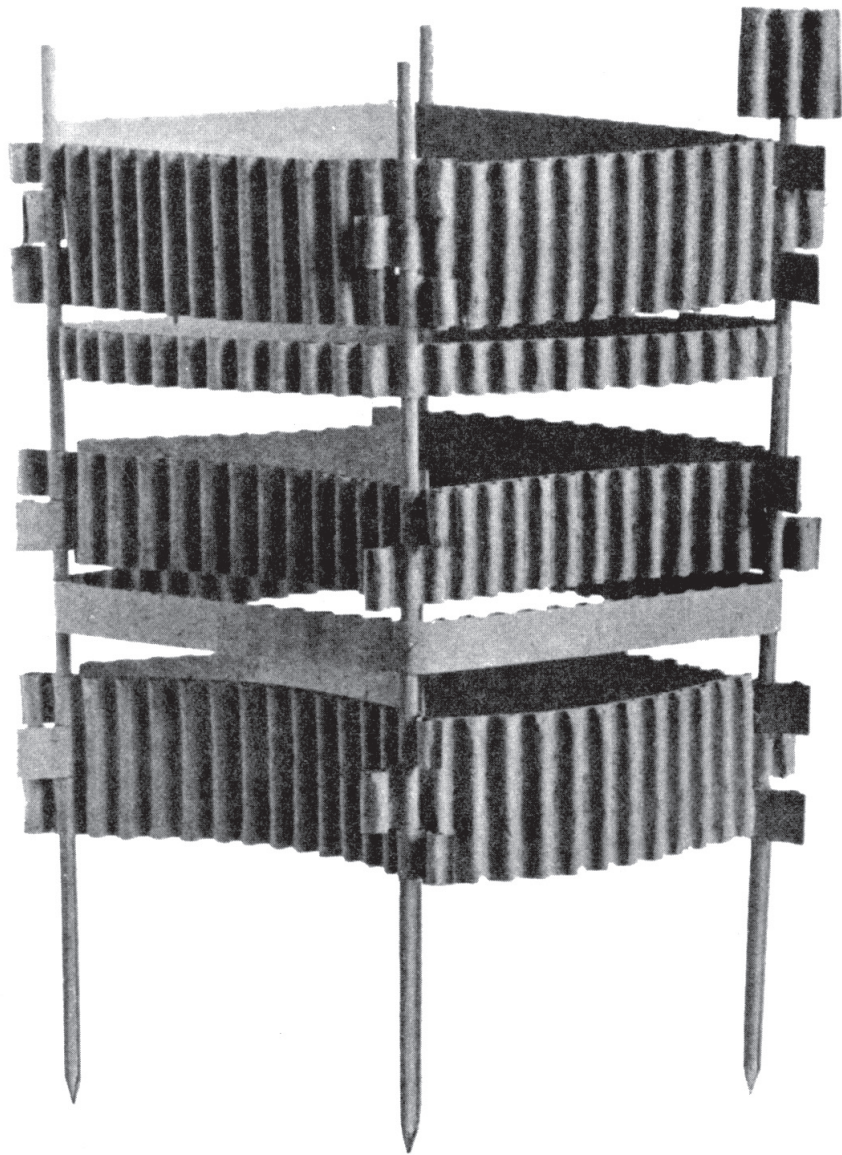
Op die manier kan er een dialoog en uitwisseling van ideeën met ABC tot stand komen om de themaboxen verder te optimaliseren.

De cahiers krijgen een levend karakter, zijn geen eindpunt, maar een gezamenlijk work-in-progress.

8. TIMING

Minimum 3 uur voorzien.

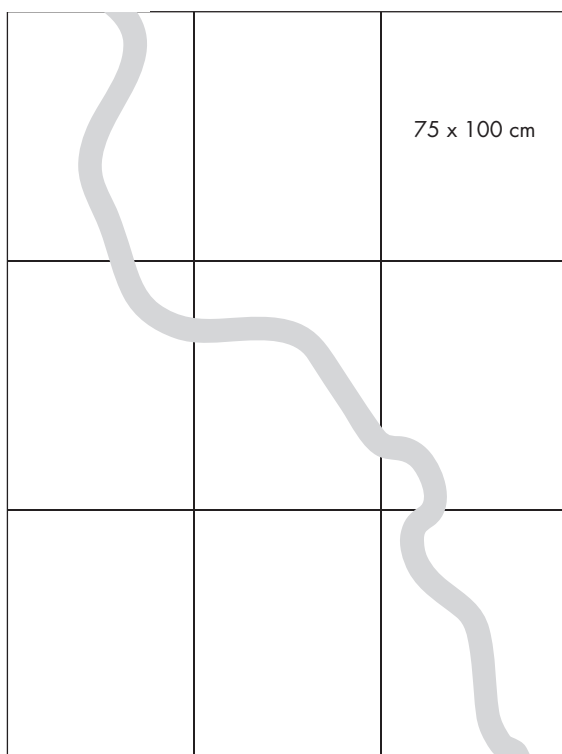
(De kinderen kunnen de volgende dagen ook nog verder werken aan hun metropolis.)

- **ABC - METROPOLIS SET**

- 9 witte kartons van (100cm op 75cm)
- 1 witte plakband
- 10 A4 bladen blauw
- 10 A4 bladen groen
- Metropolis Copy-map
- Metropolis Cahier

225 x 300 cm

- ZELF TE VERZAMELEN !

- **KNUTSELMATERIAAL**

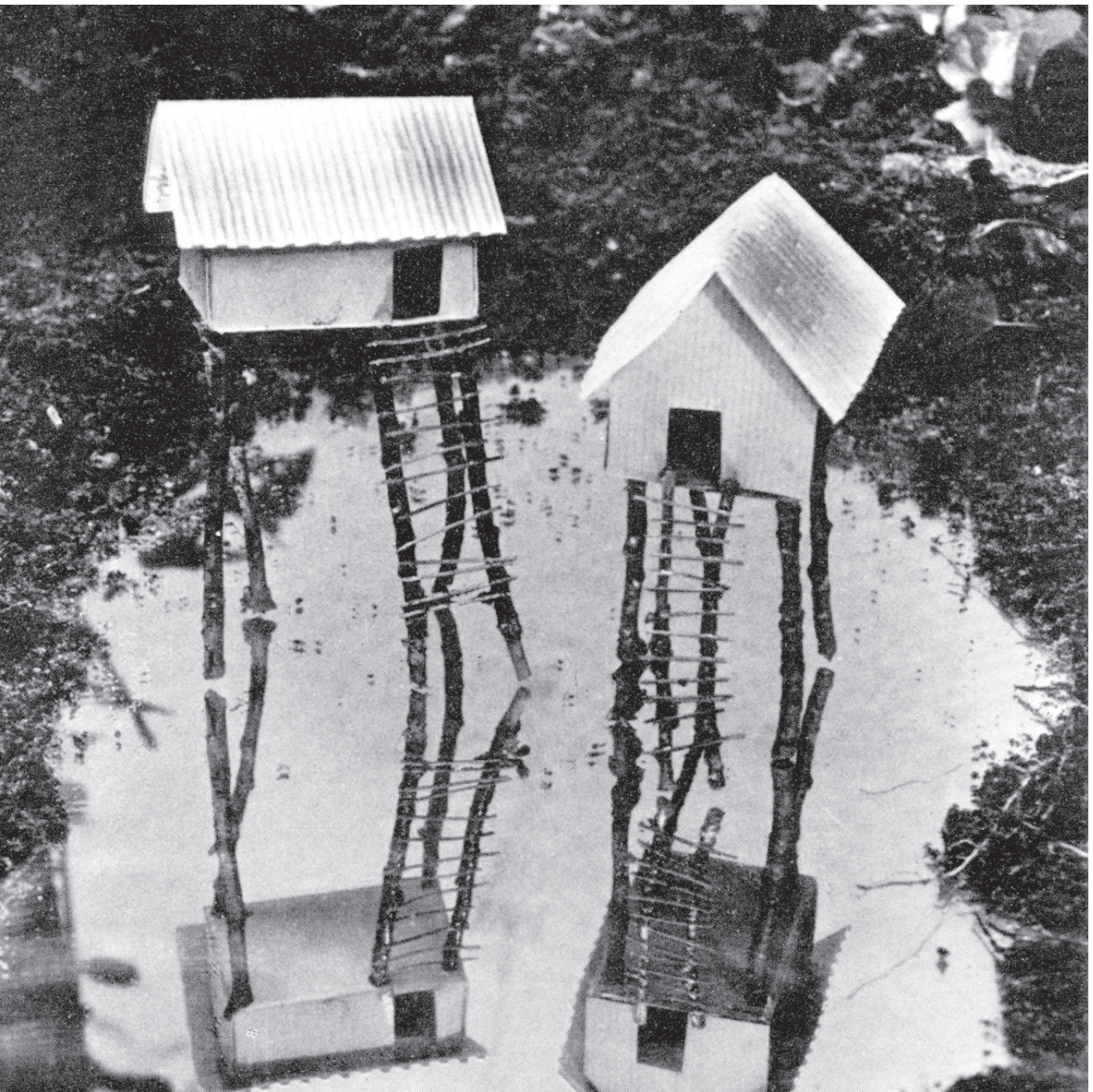
- Scharen
- Potloden
- Meters, latten
- Kladpapier voor schetsen
- Snijmessen

- **MATERIAAL OM TE HECHTEN**

- Verschillende soorten lijm (houtlijm, gewone lijm, sterke lijm)
- Plakband, Tweezijdige kleefband
- Nietjes en nietjesmachine (klein en groot)
- Sterke kleefband
- Dunne ijzerdraad die gemakkelijk plooit
- Splitpennen
- Vleugelmoeren en vijzen (om dikke stukken karton aan elkaar te maken)
- Koord

- **CONSTRUCTIE - MATERIAAL**

- Kosteloos constructie-materiaal
- Eierkarton
- Verpakkingskarton
- Toilet-, huishoud- en andere kartonnen rollen
- Plastieken flessen, yoghurt – bekers
- Houtresten (niet te dik)
- Dunne stokjes en takjes
- Stenen in alle vormen en maten`
- (Lucifer)doosjes in alle vormen en maten
- Aluminiumpapier en kleine metaalresten
- Bierkaartjes
- Grote stukken karton
- Resten papier en karton
- Droogbloemen, blaadjes en vindmateriaal
- Tandenstokers en satéstokjes
- Enkele stukken stof
- Ribkarton

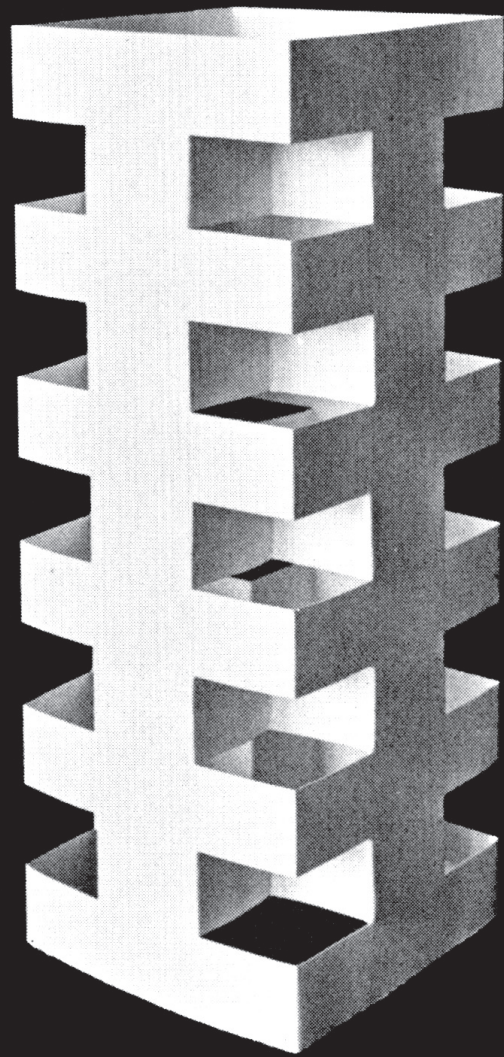
De bouw-teams wordt in de eerste plaats naar hun eigen bouw-ideeën gevraagd.
De hiernagenoemde bouwconstructies kunnen gebruikt worden als voorstellen, als structuraanbod.

• LANDSCHAPPEN / OMGEVING

Bruggen
Kleine rivieren
Meren
Strand
Tuinen
Parken
Heuvels en bergen
Bomen
Bossen
Tunnels
Straten
Spoorwegen
Parkeerplaatsen
Enz...

• INFRASTRUCTUUR

Gebouwen voor privaat / publiek gebruik.
Huizen
Appartementen
Flatgebouwen, woonblokken
Theater
Musea
Filmzalen
Sportpleinen, speelpleinen
Stadion
Kerken, synagogen, moskeeën
Kerkhoven
Winkels, restaurants, cafés
Marktplaats
Hospitaal
Brandweerkazerne
Stadhuis
Politiekantoor
Parlement
Hotels
Parkeergarages
Station
Luchthaven
Scholen
Zwembaden
Sporthallen
Fabrieken
Kantoren
Universiteiten
Monumenten
Enz...

1. INTRODUCTIE VAN DE ACTIVITEIT KRINGGESPREK

We bekijken samen een kort fragment uit de video "Metropolis" van Fritz Lang.

De kinderen mogen hun eerste indrukken verwoorden. Welk beeld krijg je van deze stad? Hoe ziet een stad eruit?

Wat is er allemaal te vinden?

Groen, pleinen, wegen, vervoer, scholen, huizen, kantoren, winkels, openbare gebouwen...

Het kringgesprek zal zeker anders verlopen in een plattelandsschool dan in een stadsschool. Hou rekening met de natuurlijke leefomgeving van de kinderen, om de vraagstelling spannend te houden.

Als wij een stad zouden mogen bouwen, hoe willen wij dan dat die stad eruit ziet?

Welke functies heeft een stad? Ontspanning, werken, naar school gaan, uitgaan, sport...

Wat moeten we er allemaal kunnen doen?

Wat komen jullie tekort in de huidige stad/steden?

Hoe denk je dat te kunnen veranderen?

In het midden van de kring ligt de lege stad – een onbeschreven, onbebouwde ruimte...

Wanneer het moeilijk is om onmiddellijk van het stadsgegeven te starten, kan er ook vertrokken worden van het gebouw waarmee we het nauwst betrokken zijn nl. een ideale versie van de school en de omgeving die we er ons bij wensen.

2. BRAINSTORM / REFLECTIE IN KLEINE GROEP

De kinderen worden in groepjes van 5/6 verdeeld en gaan brainstormen en na-denken over 'hun ideale stad': ze maken een verlanglijst van wat zij allemaal willen bouwen in hun ideale stad.

De leerkracht en extra-begeleider kunnen vanuit de ideeënlister en associaties in dit cahier bijkomende documentatie aanbieden om de brainstorm te verrijken en structuur te geven. De brainstorm voldoende tijd geven.

De begeleider moedigt de kinderen aan om bij het selecteren van constructie-ideeën een duidelijke motivering te formuleren over het waarom van die keuze. Er kan dan in groep besproken worden of het idee interessant genoeg is om op het groepsverlanglijstje te komen. Eén groepslid neemt verslag.

3. OVERLEG MET DE ANDERE GROEPEN / KLASGROEP (PLENUM)

Eerst zetten twee groepjes zich samen, luisteren naar elkaars verlanglijst en motivering om zo tot één gezamenlijke verlanglijst te komen. Leerkracht en extra-begeleider modereren het overleg.

Tot slot tracht de klasgroep in plenum een ruimtelijk structuurplan op te stellen.

Er wordt beslist :

- wat er gaat gebouwd worden
- waar het gebouw zijn plaats krijgt
- hoeveel plaats het gebouw krijgt
- welke zones onbebouwd blijven en welke functie zij krijgen
- welke groep wat gaat bouwen (mogelijk 1 team voor de infrastructuur voor of na)

De leerkracht neemt verslag en maakt een schets van wie wat waar gaat bouwen. De schets wordt op een goed zichtbare plaats opgehangen, samen met de notities van het overleg.

4. CONSTRUCTIE VAN DE STAD

Wanneer elke groep genoeg plaats, materialen en knutselgerief gevonden heeft, kan hij aan de slag om zijn gebouwen/stadsdeel te construeren.

Belangrijke afspraken :

- de plattegrond mag alleen zonder schoenen betreden worden
- geen kleuren of verven van constructies – het esthetisch uitzicht van de ruwe materialen liefst zo veel mogelijk behouden
- er mag zowel 2-dimensioneel als 3-dimensioneel gewerkt worden
- bv. als een kind het moeilijk vindt om een gebouw 3-dimensioneel te construeren, mag het het gebouw ook plat (2-dimensioneel) tekenen en op de grond leggen.
- wanneer je het materiaal niet meer nodig hebt, leg je het terug op zijn plaats
- snelle bouwers kunnen anderen van de groep helpen of een tweede of derde idee construeren
- aanvullende boeken / video's kunnen ten alle tijde gebruikt worden als inspiratiebron of hulp bij de vormgeving van de ideeën
- werkjes die klaar zijn, krijgen hun plaats op de plattegrond

De video 'Man With A Movie Camera' van de Russische cineast Dziga Vertov toont een montage van het leven in Moskou, mensen en machines van een stad in actie, in werk en ontspanning. De muziek die de film ondersteunt, straalt een energie-aandrijvende atmosfeer uit die de bouw-activiteit een extra-dimensie kan geven.

De begeleiders trachten via een ervaringsgerichte dialoog hulp te bieden en impulsen te geven bij de keuze en gebruik van materialen, de uitwerking van de voorstellen.

Of ze kunnen hun eigen gebouwen construeren, en/of foto's nemen van de werkzaamheden en creaties.

5. OPRUIMMOMENT EN EVALUATIE

Het einde van de activiteit wordt tijdig aangekondigd zodat de kinderen hun constructie kunnen afmaken bv. afbakening door gekend muziekje of grote zandloper. De kinderen ruimen op, sorteren het materiaal en leggen alles op de juiste plaats.

Als alles opgeruimd is, zitten we opnieuw rond 'onze nu getransformeerde ruimte', rond 'onze ideale stad'. Elke groep legt aan de klasgroep uit wat hij gebouwd heeft: Welke functie hebben de gebouwen? Vorm? Keuze van de plaats? Persoonlijke verklaring van de bouwer?

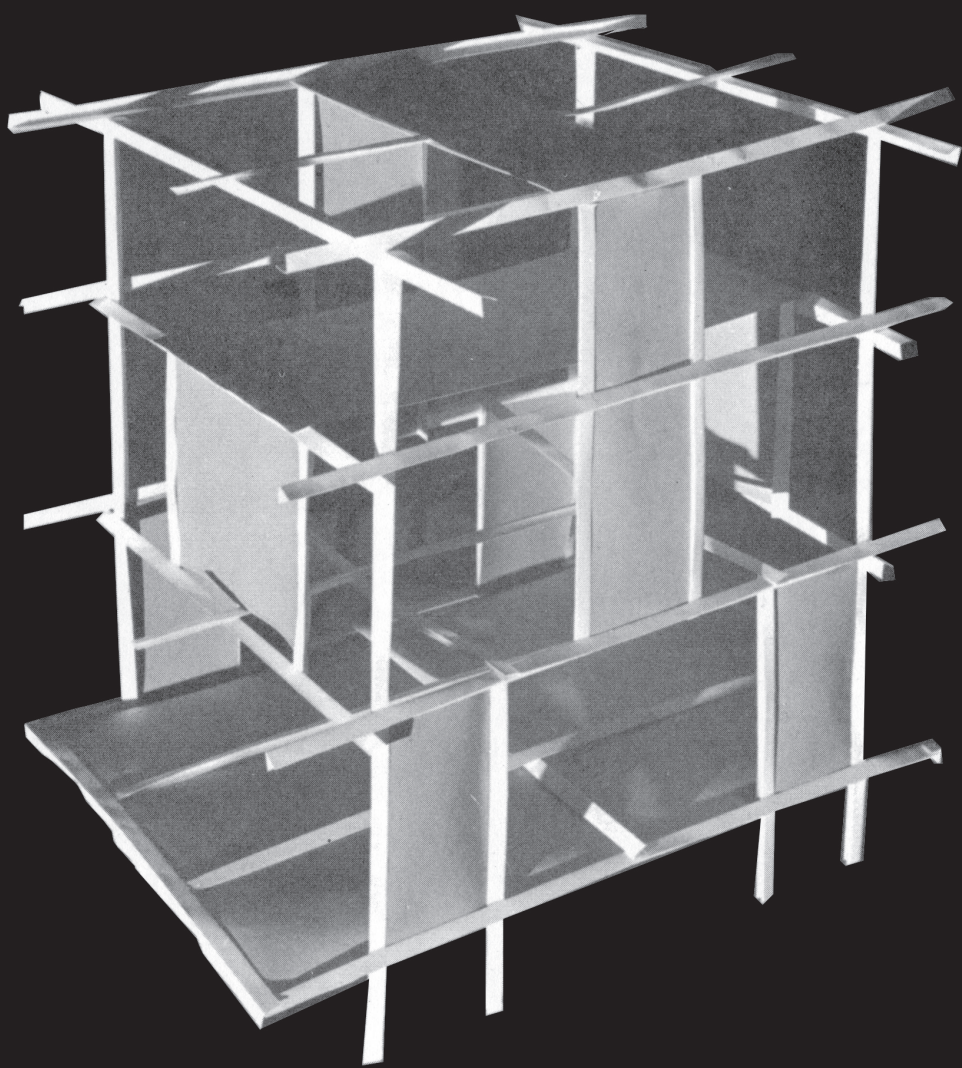
De anderen kunnen vragen stellen. Mogelijke invalshoeken om na het bouwen meer bewust te laten nadenken over hun constructie: Is de stad wel voor iedereen even ideaal? Waarom wel/niet? Met welke plan-elementen ben je begonnen? Om welke reden? Is er een reden voor het aantal bruggen/tunnels en de plaats ervan? Kan je snel/veilig van het éne naar het andere stadsdeel? Welke plaats heb je toebedeeld aan voet- en fietspaden? Speelruimte? Is het stadscentrum autovrij? Is de stad aantrekkelijk voor eventuele bezoekers? Zie je nog sporen uit het verleden (stadspoorten, wallen...)? Welke functies zijn goed, minder goed vertegenwoordigd? ...

6. TIJDELIJKE TENTOONSTELLING

Andere klassen worden uitgenodigd en krijgen uitleg omtrent het klasproject.

7. BEWAREN VAN HET WERK

Alles wordt vastgelegd op foto. Een selectie van de gebouwen wordt bewaard.

- In het verleden waren er 'idealisten' die droomden van UTOPIA, een denkbeeldige volmaakt gelukkige staat. Hoe gaven zij vorm aan hun ideale stad, welke gedachten begeleiden hun werk?...

Utopia's waren 'no-wheres'. Ze bestonden enkel in de hoofden van...Zij vormden "een tegengif tegen de van verderf en onrechtvaardigheid doordrongen mensheid in het algemeen".

Vbn.: *Amurot, hoofdstad van Thomas More's Utopia; Città del Sole van Campanella ; Republic van Plato; City of God van Augustinus, City of Truth van Delbene...*

'Ideale steden – ideal cities', in tegenstelling tot Utopia, ontstonden in een context: zij waren vaak bedoeld om duidelijk te maken welk de status van de vorst, de heerser was tegenover zijn onderdanen en de bredere kring van tijdgenoten. Hun effectiviteit was afhankelijk van hun welbepaalde plaats in een breder geografisch kader en een cultureel landschap van voorheen.

Kostof, S., The city shaped. Urban Patterns and Meanings Through History. Thames and Hudson Ltd., London, 1991.

- Het leven in de stad - het leven op het platteland
Welke betekenis, waarde, kwaliteit hebben beiden?
Welke relaties tussen beiden? Afhankelijkheid van elkaar?

De stad is nauw verbonden met het platteland, dat de ruimte heeft om de stad te voeden en omgekeerd de stad die het platteland beschermt en voorziet van diensten.

'Polis,civitas,commune, leef/woongemeenschap,town ship,gemeente' zijn allemaal termen die van toepassing zijn op een stadsnederzetting én hun omgeving.

De fabel van de stadsmuis en de veldmuis.

Prentenboek : ESOPE,Mes fables d'animaux. Le rat des villes et le rat des champs.

Editnemo, Milaan.

- Wat verstaan we onder urbanisatie(verstedelijking) en stadsplanning?

Interessante gedachtengang en definiëring van begrip 'stad' aan de hand van geschematiseerde kenmerken van stadsontwikkeling/verstedelijking, kan je vinden in

Kostof, S., *The city shaped*. p. 37 – 41.

- Grote veranderingen doorheen de eeuwen...
Stadsmuren die verder opschuiven... Boulevards die aangelegd worden om een snelle verplaatsing van het militair apparaat mogelijk te maken...
Stadsontwikkeling die vaak bepaald wordt door 'machtsdemonstratie'...

De 'skyline'. Van torens van God... naar torens van mensen...

- Bezoek aan een 'levende' stad.
Binnen de grootsteden zijn er interessante 'thema'wandelingen mogelijk met alternatieve gidsen zoals Brukselbinnestebuiten, Antwerpen Averechts....
<http://brukselbinnenstebuiten.vgc.be>
<http://www.Antwerpenaverechts.be>

- Een 'Belgisch' probleem...?
Te weinig grond om ieder zijn eigen huis te laten bouwen. Samenwonen in één gebouw, huizen delen met andere mensen...
De Belg met de baksteen in zijn maag...

- Bewust worden, wegwijs raken, oefenen met afmetingen op een plan bv. 1:100 / lijn- en breukschalen.
Link met component volume, vorm, proportie in de basisbox van ABC.

ASSOCIATIES

- Verkeersproblemen / Mobiliteit

Hoe veilig kunnen kinderen in school en terug thuis geraken?

- Bouwstijlen in de architectuur.

Gebouwen uit het verleden, het heden en de toekomst.

Hier kan ook de link gelegd worden naar 'droomhuizen' in de themabox.

- Over welke andere grote steden, 'metropolen' willen we nog praten? Welke kwaliteiten, eigenschappen, waarden, minpunten hebben zij?

Bepaalde steden worden gekarakteriseerd door een welbepaalde stadsarchitect.

Interview van/door de kinderen met iemand van Ruimtelijke Ordening.

Het maken en uitvoeren van plannen die een gezonde economische en sociale ontwikkeling van een stad of steden beogen.

Kunnen we dit terugvinden op een stadsplan? Wie zit rond de plannings-tafel? Welke inspraakmogelijkheden hebben de inwoners? Welke plaatsen, gebouwen... krijgen goede punten / kritiek van stedelingen en/of bezoekers?...

(cahier architectuur - exploratietochten / leerwandelingen in de maak)

- Namen van steden: Antwerpen, Brussel, Brugge, Londen, Parijs...

Waarom heeft de stad, het dorp waar jij woont de naam die ze heeft? Welke naam gaan we onze ideale stad geven?

NOTES

METROPOLIS

ABC vzw (ART BASICS for CHILDREN) is een jonge organisatie in Brussel die in eerste instantie mobiele studio's ontwikkelt waar kinderen en volwassenen zich in diverse kunstvormen (architectuur, visuele kunsten, dans,...) kunnen initiëren en/of verdiepen. Behalve aan de uitbouw van de studio's werkt ABC ook aan een aantal andere projecten: o.m. het organiseren van workshops in een vluchtelingenhuus, research voor en aanmaak van materiaal voor architectuur-educatie, een Kamishibai-project, een samenwerking met de Bozarstudios (PSK) rond nieuwe media...
ABC is een een initiatief van Gerhard Jäger

• ABCvzw – A. Dansaerstraat 98 1000 Brussel – tel 02 502 00 27 – fax 02 502 00 62 – mail@abc-web.be – www.abc-web.be •

Redactie: Rie Booaerts & Stef Piedfort • Eindredactie: Gerhard Jäger & Patrick Jordens • Lay out: Gerhard Jäger & Kwinten Lavigne

Dit project was mogelijk dankzij de steun van:
Commissie Architectuur en Vormgeving
(Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap/Cultuur/Afdeling Beeldende Kunst en Musea)
CANON CULTUURCEL (Ministerie van Onderwijs),
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (Jeugd & sport)

